منشور تنظیم‌گر حرکت‌های مردمی

چطور حرکت مردمی را در شرایط جنگی زنده نگه داریم و خرابش نکنیم
راهنمایی برای هسته‌ها، حلقه‌های میانی و شبکه‌های کنش‌گری مردمی

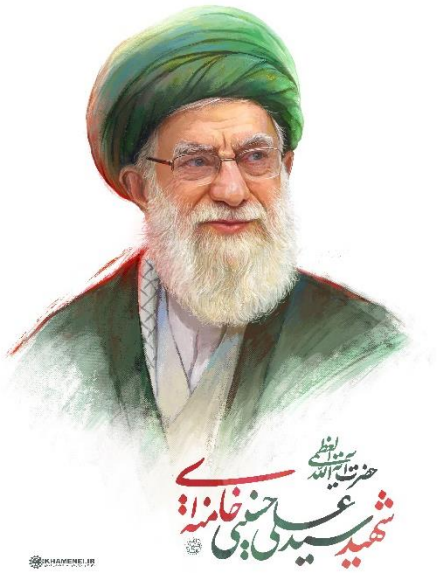

با اخلاص
تقدیم

ارتباط و تماس با ما:
HTTPS://EITAA.COM/ACTIVISM_IRAN
HTTPS://BLE.IR/ACTIVISM_IRAN

ویرایش ۰۲ تاریخ ۱۴۰۴/۱۲/۱۷

بسم الله الرحمن الرحیم

وقتی که مردم وارد میدان میشوند و تصمیم میگیرند، آتشها را خاموش میکنند، شعله‌ها را خاکستر میکنند. این اتّفاقی بود که این دفعه هم افتاد؛ بعد از این هم به توفیق الهی اگر چنانچه حادثه‌ای برای کشور پیش بیاید، خدای متعال این مردم را «مبعوث» خواهد کرد برای مقابله‌ی با حوادث، و کار را «مردم» تمام خواهند کرد.

قائد شهید امت امام خامنه‌ای ۱۴۰۴/۱۱/۱۲

۱) مقدمه کوتاه: چرا حرکت مردمی باید زنده بماند؟

مسئله/هدف اصلی:

در روزگاری که کشور با **تهدید، فشار و جنگ ترکیبی** روبه‌روست، پشتوانه اصلی، **حضور فعال مردم** است. حرکت‌های مردمی اگر زنده و سالم بمانند، امید را زنده نگه می‌دارند، همدلی را زیاد می‌کنند و تاب‌آوری جامعه را بالا می‌برند.

اصل راهنما/منطق:

حرکت مردمی با **دستور و اجبار** به‌وجود نمی‌آید؛ از دل در نگاه دینی و با ایمان، غیرت ملی و احساس مسئولیت رشد می‌کند. در نگاه دینی و انقلابی، خدمت به مردم و گره‌گشایی از کار آنان، از بهترین عبادت‌هاست.

اقدام عملی (حداقل):

- حرکت را از یک **مسئله واقعی و ملموس** شروع کنید؛ حتی کوچک.
- به‌جای نمایش، دنبال **اثر واقعی** باشید.
- در سختی‌ها، محور کار را **امید، پیوند و خدمت** قرار دهید.

شاخص ارزیابی (چطور بفهمیم درست پیش می‌رود؟)

- مردم بیشتری به میدان می‌آیند.
- امید و انگیزه در جمع بالا می‌رود.
- مسئله‌ای هرچند کوچک، واقعاً حل می‌شود.

خطر/آفت اصلی:

- ناامیدی، انفعال، کار نمایشی، خسته کردن نیروها.

---

۲) منطق پایه: تنظیم‌گری مردمی یعنی چه و چه نیست؟

مسئله/هدف اصلی:

حرکت‌های مردمی اگر درست به هم وصل نشوند، تجربه‌ها منتقل نشود، یا مسیر سالم نماند، دچار پراکندگی، فرسایش و انحراف می‌شوند. تنظیم‌گری برای همین است.

اصل راهنما/منطق:

تنظیم‌گری مردمی یعنی: **تسهیل کردن، پیوند دادن، تقویت کردن و مراقبت از سلامت مسیر**؛

نه اینکه مردم را **مدیریت کنیم** یا **به جای مردم تصمیم بگیریم**.

اقدام عملی (حداقل):

- کمک کنید گروه‌ها **همدیگر را پیدا کنند** و تجربه‌ها رد و بدل شود.
- از حرکت‌ها در برابر **فرسودگی، انحراف، بزرگ شدن بی‌دلیل ساختار** مراقبت کنید.
- موانع را کم کنید، مسیر را روشن کنید، اما **فرمانده مردم نشوید**.

شاخص ارزیابی:

- حرکت‌ها مستقل می‌مانند ولی به هم **متصل‌تر** می‌شوند.
- کارها کمتر تکراری و پراکنده می‌شود.
- اعتماد مردم به حرکت بیشتر می‌شود.

خطر/آفت اصلی:

- تبدیل شدن تنظیم‌گر به «اداره‌کننده» و جایگزین مردم.

---

۳) اصول پایه

این اصول ستون‌های حرکت مردمی‌اند. روش‌ها می‌تواند متنوع و محلی باشد، اما این اصول باید حفظ شود.

اصل ۱: مردمی بودن

- **مسئله/هدف:** حرکت از دل مردم و برای مردم بماند.
- **اقدام عملی:** تصمیم‌ها تا جای ممکن نزدیک میدان و مردم گرفته شود.
- **شاخص:** وابسته به فرد/سازمان خاص نیست؛ مردم خودشان نگهش می‌دارند.
- **آفت:** دولتی‌سازی، وابستگی، انحصار.

اصل ۲: مسئله‌محوری

- **مسئله/هدف:** پاسخ به نیاز واقعی جامعه، نه کار نمادین.
- **اقدام عملی:** مسئله را دقیق تعریف کنید، راه‌حل ساده و قدم‌به‌قدم بچینید.
- **شاخص:** خروجی قابل لمس برای مردم دارد.
- **آفت:** حاشیه رفتن، کار ویترینی، فراموش شدن هدف.

اصل ۳: امیدآفرینی

- **مسئله/هدف:** زنده نگه داشتن امید اجتماعی در شرایط جنگی.
- **اقدام عملی:** موفقیت‌ها و ایثارها را **صادقانه** روایت کنید؛ بدون اغراق.
- **شاخص:** مردم احساس معنا، توانستن و همراهی می‌کنند.
- **آفت:** شعارزدگی، اغراق، سیاه‌نمایی یا سفیدنمایی.

اصل ۴: پیوند اجتماعی

- **مسئله/هدف:** نزدیک‌تر کردن مردم به هم، نه تکه‌تکه کردن جامعه.
- **اقدام عملی:** کار مشترک محلی راه بیندازید، ظرفیت‌ها را کنار هم بنشانید.
- **شاخص:** همکاری‌ها زیاد می‌شود، شکاف‌ها کمتر می‌شود.
- **آفت:** دوگانه‌سازی و دعواهای بی‌حاصل (به هر اسم و عنوان).

اصل ۵: استمرار

- **مسئله/هدف:** اثر عمیق با کار مستمر به دست می‌آید، نه هیجان کوتاه.
- **اقدام عملی:** برنامه سبک ولی مداوم، تقسیم کار، مراقبت از نیروها.
- **شاخص:** حرکت بعد از موج اول خاموش نمی‌شود.

- **آفت:** شتاب‌زدگی، فرسودگی نیروها، بزرگ کردن کار بدون توان.

تکمیل ضروری ۱: تنوع و اقتضائات محلی

- **منطق:** کشور متکثر است؛ مسائل محله‌ها فرق دارد. نسخه واحد برای همه جا جواب نمی‌دهد.
- **اقدام عملی:** «اصل‌ها ثابت، روش‌ها متنوع»؛ راه‌حل‌ها را **محله‌محور** و متناسب با فرهنگ و ظرفیت همانجا طراحی کنید.
- **شاخص:** مردم محل احساس می‌کنند این حرکت «مال خودشان» است.
- **آفت:** کپی‌کاری کور، تحمیل الگو بدون شناخت میدان.

تکمیل ضروری ۲: امنیت اجتماعی و مصونیت حرکت (در جنگ ترکیبی)

- **منطق:** دشمن تلاش می‌کند امید و پیوند را بزند و جامعه را آشفته کند. حرکت مردمی باید کمک کند **آرامش، انسجام و اعتماد عمومی** حفظ شود.
- **اقدام عملی:** مراقبت از شایعه، نفوذ، تحریک اختلاف‌ها؛ حفظ حرمت‌ها؛ پرهیز از رفتارهای التهاب‌آفرین.
- **شاخص:** حرکت به آرامش و حل مسئله کمک می‌کند، نه التهاب.
- **آفت:** بی‌احتیاطی، دوقطبی‌سازی، افتادن در بازی رسانه‌ای.

---

۴) بایدها (چه کار کنیم؟) — به زبان عملیاتی

در شرایط جنگی و فشارهای اجتماعی، حرکت‌های مردمی می‌توانند این کارها را انجام دهند:

بایدِ کلیدی	هدف	اقدام عملی ساده	شاخص	آفت
تقویت همبستگی	کنار هم نگه داشتن مردم	کار جمعی محلی، پویش‌های میدانی	افزایش مشارکت	اختلاف‌سازی
حل مسئله واقعی	اثر ملموس	تعریف مسئله، اقدام کوچک و مستمر	حل شدن بخشی از مسئله	کار نمایشی
حمایت از خانواده‌ها و آسیب‌پذیرها	عدالت در خدمت	شناسایی محلی، خدمت‌رسانی محترمانه	رضایت و اعتماد	منت‌گذاری/تحقیر
پشتیبانی در بحران‌ها	تاب‌آوری	سازماندهی کمک محلی، تقسیم کار	سرعت و نظم کمک	بی‌نظمی و شلوغی

بایدِ کلیدی	هدف	اقدام عملی ساده	شاخص	آفت
تربیت و جذب نیرو	استمرار	آموزش ساده، مسئولیت دادن تدریجی	رشد نیروهای جدید	رها کردن نیرو
روایت امید و پیشرفت	جنگ روایت‌ها	روایت صادقانه از تلاش‌ها	تقویت روحیه	اغراق و شعار
شبکه‌سازی مردمی	هم‌افزایی	ارتباط بین گروه‌ها، انتقال تجربه	کاهش موازی‌کاری	انحصارطلبی

یادداشت کوتاه: فضای مجازی **ابزار** است؛ میدان اصلی، **جامعه واقعی** است. اگر حرکت فقط در شبکه‌های اجتماعی بماند، از مردم فاصله می‌گیرد.

---

۵) نبایدها (چه کار نکنیم تا حرکت خراب نشود؟)

این‌ها خط قرمزهای عملی‌اند:

۱. **دولتی کردن حرکت مردمی**

اگر حرکت تبدیل شود به «برنامه اداری، طرح سازمانی، پروژه بودجه‌ای»، انگیزه مردمی کم‌کم از بین می‌رود.

۲. **شعاری شدن**

شعار بدون خدمت و اثر، سرمایه اجتماعی را می‌سوزاند.

۳. **جایگزین کردن فضای مجازی به جای میدان**

مجازی کمک می‌کند، اما جای مردم و کار میدانی را نمی‌گیرد.

٤. **فرسوده کردن نیروها**

حرکت مردمی با دل‌ها زنده است؛ با فشار بی‌حساب می‌میرد.

٥. **ایجاد انحصار و بستن راه مردم**

هرچه حرکت بسته‌تر و حلقه‌ای‌تر شود، مردمی بودنش کم می‌شود.

٦. **افتادن در دعواهای تفرقه‌افکن**

هر چیزی که پیوند اجتماعی را بزند و مردم را روبه‌روی هم بگذارد، خلاف روح حرکت مردمی است—حتی اگر به اسم‌های زیبا گفته شود.

۷. **بی‌احتیاطی امنیتی/ارتباطی**

در کارهای مردمی هم باید مراقب شایعه، تحریک، نفوذ و اطلاعات حساس بود. احتیاط، دشمنی با مردم نیست؛ محافظت از اعتماد مردم است.

---

۶) سیاست‌های راهبردی (سه سطح)

این بخش همان تفکیک سه‌سطحی سند را حفظ می‌کند و فقط چند «چک‌لیست سنجش‌پذیر» به آن اضافه می‌کند.

۶.۱) برای هسته‌های مردمی

- **مسئله/هدف:** یک مسئله واقعی، قدم‌های کوچک، استمرار.
- **شاخص:** خروجی ملموس، مشارکت مردم محل، خسته نشدن نیروها.
- **خطر:** شتاب‌زدگی، پراکندگی، نمایش.

۶.۲) برای حلقه‌های میانی

- **مسئله/هدف:** اتصال گروه‌ها، انتقال تجربه، جلوگیری از پراکندگی.
- **شاخص:** همکاری بین گروه‌ها، کم شدن موازی‌کاری، رشد حرکت‌ها بدون اداره‌گری.
- **خطر:** تبدیل شدن به مدیر و رئیس، سنگین کردن ساختار.

۶.۳) برای شبکه‌های مردمی

- **مسئله/هدف:** ایجاد بستر همکاری و هم‌افزایی برای اثر اجتماعی بزرگ‌تر.
- **شاخص:** پروژه‌های مشترک، توزیع درست تجربه و منابع، گسترش پیوند اجتماعی.
- **خطر:** بروکراتیک شدن شبکه، گرفتار شدن در جلسات و گزارش‌سازی.

در همه این سطوح باید تلاش شود:

- استقلال مردمی حفظ شود
- خلاقیت گروه‌ها از بین نرود
- حرکت‌ها به هم متصل شوند

---

۷) خطاهای رایج + راه اصلاح (یادگیری اجتماعی)

منشور خطاها را گفته است؛ اینجا «راه اصلاح» را هم اضافه می‌کنیم تا حرکت‌ها بالغ شوند.

خطای رایج	نشانه	راه اصلاح ساده
پراکنده‌کاری	چند کار نیمه‌تمام	یک مسئله، یک برنامه کوتاه، یک مسئول مشخص
شتاب‌زدگی	شروع‌های تند، پایان‌های زود	قدم کوچک اما پیوسته، زمان‌بندی واقعی
بی‌توجهی به تربیت نیرو	همه کارها روی دوش چند نفر	آموزش کوتاه، مسئولیت تدریجی، جانشین‌پروری
بزرگ شدن ساختار	رشد کاغذی، جلسات زیاد	سبک‌سازی، میدان‌محوری، حذف کارهای زائد
فراموش شدن هدف	حاشیه غالب می‌شود	مرور دوره‌ای هدف، گفت‌وگوی صادقانه با مردم

قاعده یادگیری:

اشتباه ممکن است؛ مهم این است که **تکرار نشود**.

پس هر هسته/گروه، یک وقت کوتاه ثابت برای «مرور کار و اصلاح مسیر» داشته باشد و از مردم بازخورد بگیرد.

---

۸) معیار تشخیص: از کجا بفهمیم حرکت مردمی زنده است؟

حرکت مردمی زنده چند نشانه دارد:

۱. **مردم بیشتری به آن می‌پیوندند** (نه فقط در فضای مجازی، در میدان افراد جدید وارد می‌شوند)
۲. **مسئله واقعی را حل می‌کند** (اثر آن در زندگی مردم قابل مشاهده است)
۳. **وابسته به یک فرد یا سازمان نیست** (اگر یک نفر کنار برود، حرکت ادامه پیدا می‌کند)
٤. **امید و انگیزه ایجاد می‌کند** (افرادی که در آن حضور دارند احساس معنا و امید می‌کنند)
٥. **دیگران را هم به حرکت درمی‌آورد** (تکثیرپذیر است و در جاهای دیگر هم الگو می‌شود، با اقتضائات محلی، حرکت واقعی الهام‌بخش حرکت‌های دیگر است)

---

۹) چرخه حیات حرکت مردمی (برای فهم بهتر)

این نمودار ساده کمک می‌کند بفهمیم حرکت‌ها کجا رشد می‌کنند و کجا می‌لغزند:

مرحله	نشانه‌های خوب	خطر رایج	اقدام تنظیم‌گرانه
شکل‌گیری	مسئله روشن، جمع کوچک و صمیمی	هیجان بدون برنامه	تعریف مسئله و قدم اول
رشد	مشارکت بیشتر، اثر ملموس	پراکندگی	اتصال به تجربه‌ها، تقسیم کار
تثبیت	استمرار، تربیت نیرو	سنگین شدن ساختار	سبک‌سازی، میدان‌محوری
بلوغ	هم‌افزایی با دیگران	انحصار/وابستگی	شبکه‌سازی باز، استقلال
انحراف/افول	(شعار زیاد، اثر کم)	فرسودگی/حاشیه	بازگشت به مسئله، اصلاح صادقانه

---

۱۰) جمع‌بندی

در شرایط جنگی و فشار بیرونی، سرمایه اصلی کشور **مردم و روحیه آنان** است. حرکت‌های مردمی اگر **سالم، مستقل، مسئله‌محور، امیدآفرین و پیونددهنده** بمانند، جامعه را مقاوم‌تر می‌کنند. وظیفه هسته‌ها و حلقه‌های میانی و شبکه‌ها این است که کمک کنند حرکت‌ها **رشد کنند، به هم متصل شوند و از مسیر خارج نشوند**—نه اینکه مردم را اداره کنند.